

In memoriam

Josip Barković

Akademik Josip Barković, književnik, novinar i publicist, učitelj i urednik, svestrano angažiran kulturni djelatnik, rođen je 16. siječnja 1918. u Otočcu, a preminuo u Zagrebu 7. prosinca 2011.

Osnovnu školu i nižu gimnaziju završio je u rodnome mjestu, a preparandiju u Gospiću, Karlovcu i Beogradu. Upisao se na Filozofski fakultet u Zagrebu, ali zbog rata nije završio studij. Radio je kao učitelj u Prozoru (1941./1942.), zatim kao činovnik Kotarske uprave u aprovizaciji u Otočcu (1942. – 1943.).

Poslije je radio u promidžbenome odjelu NOO-a za Liku i uređivao listove *Lički kurir*, *Vijesti*, *Putem slobode*. Izabran je u Okružni odbor Narodne fronte za Liku (1944.). U promidžbenome odjelu ZAVNOH-a uređuje *Usmene novine za Hrvatsku*, radi u redakciji *Vjesnika* te uređuje kulturnu rubriku Radio-stanice Split. Od 1945. urednik je informativnih pa kulturnih emisija Radio-Zagreba. Radio je u redakciji tjednika *Naprijed* (1945.), a zatim je bio urednik kulturne rubrike istoga lista (1947./1948.). Bio je tajnik Društva za kulturnu suradnju Hrvatske i SSSR-a, urednik časopisa *Izvor* (1948./1949.) i *Krugovi* (1953./1957.). Bio je glavni urednik poduzeća Lykos i Epoha, glavni urednik kulturne rubrike *Vjesnika* (1955.). Nekoliko je puta bio izabran za odbornika Društva književnika Hrvatske, 1951. bio je tajnik Društva, a od 1976. do 1978. njegov predsjednik.

Prve pjesme objavljuje 1936. godine u časopisima *Mladost* i *Jadranska straža*, a prvu zbirku *Pjesme slobodi* publicira u Gospiću 1940. Kako

se sam sjećao 2009., na nagovor prijatelja i kolega iz preparandije i gimnazije u Gospiću, pjesme je tiskao u vlastitoj nakladi.

Surađivao je u mnogim periodicima počevši od spomenute *Mladosti* i *Jadranske straže* do *Dometa* i *Istre* te nekim kalendarima i brojnim dnevnim i tjednim listovima. Nakon rata urednik je Radio Zagreba, umjetnički rukovoditelj Jadran-filma, urednik kulture u *Naprijedu* i *Vjesniku*. Jedan je od osnivača lista *Ličke novine*, 1953. u Zagrebu.

Pisao je pjesme, prozu za djecu te pripovijetke i romane s tematikom iz rata i suvremenoga života, s naglaskom na psihološkoj razradbi odnosa pojedinca prema vlastitoj sudbini. Rana faza njegova proznog stvaralaštva, u kojoj bilježi crtice iz ratnoga života, obilježena je crno-bijelom tehnikom i dokumentarizmom. Zbirka pripovjedaka *Na rubu noći* (1954.) pokazuje autorov zaokret prema psihologizaciji i tematizaciji aktualnih problema društvene zbilje. Njegovi romani i zbirke pripovjedaka koje slijede problematiziraju različite teme, počevši od erotizma, ženske emancipacije, etičke devijacije do svakojake izopačenosti što nastaje u raskoraku između deklariranoga i stvarnoga morala Partije. U književno-umjetničkome smislu Barković je najuvjerljiviji u predstavljanju tematike djetinjstva što se provlači kroz čitav njegov opus, a što je najpotpunije ostvareno u zbirci pripovjedaka *Zeleni dječak*.

Barković je autor više recenzentskih, kritičkih i polemičkih priloga, a s B. Bauerom napisao je scenarij za film *Sinji galeb*. Pjesme su mu prevedene na makedonski, slovenski, češki, engleski, esperanto, mađarski, njemački, rumunjski, slovački i talijanski.

Član je HAZU-a od 1980., a iste godine dobitnik je i Državne nagrade za životno djelo Vladimir Nazor.

I na kraju da se ne zaboravi svjedočenje Slobodana Novaka: *Pripadnici tzv. naraštaja krugovaša kojih, na žalost, više uglavnom nema među živima, dugovali su mu i iskazivali posebnu zahvalnost za njegovu nenametljivo-pokroviteljsku i zaštitničku ulogu u teškim vremenima za kulturu. Izglednu političku karijeru zamijenio je savezništvom s mlađim i nepoćudnim, još neafirmiranim kolegama, vjerujući u njih i njihove svjetonazore. Svojim autoritetom i umješnošću znao je odagnati sumnjičavost komunističkih vlasti od naših mladenačkih eskapada, izmoliti*

novčana sredstva za časopise, koji su po nekoliko puta za svoga trajanja bili otpisani zbog „defetizma“, „kritizerstva“ i „antisocijalističkih ispada“.

Bez njega, „Krugovi“ bi bili vrlo kratka vijeka, a urednici i pokoji suradnik anatemizirani i egzistencijalno uništeni, da nije bilo njegovih strpljivih i samozatajno smionih intervencija po rigidnim agitpropovima i tužilaštvima. Ta uloga i takva nevidljiva djelatnost izdvajala ga je od svih, pa i moćnijih i kvaziliberalnijih kolega.

Djela su mu:

1. *Pjesme slobodi*, Gospić, 1940.
2. *Iza prve linije*, Zagreb, 1945.
3. *Na zagrebačkoj fronti*, Split, 1945.
4. *Sinovi slobode*, Zagreb, 1948., 1976.; Beograd, 1950., Sarajevo, 1957.
5. *Tri smrti*, Zagreb, 1951.
6. *Dolina djetinjstva* 1, 2, Zagreb, 1954., 1956., 1968. i u Njemačkoj 1977.
7. *Pet stoljeća hrvatske književnosti*, 145., Zagreb, 1977.
8. *Na rubu noći*, Zagreb, 1954.
9. *Pođimo časak umrijeti*, Zagreb, 1958.
10. *Zeleni dječak*, Zagreb, 1969. (do 1980. 12 izdanja, školska lektira)
11. *Alma*, Zagreb, 1963.
12. *Sante*, Zagreb, 1969.
13. *Četiri slavne godine*, Zagreb, 1970.
14. *Tračak*, Zagreb, 1973.
15. *Mala Jalta*, Zagreb, 1974.
16. *Vinograd*, Zagreb, 1977.
17. *Droga na seoski način*, Zagreb, 1980.
18. *Noć na Krbavskom polju*, Zagreb, 1986.
19. *Bane Petre Zrinski*, Zagreb, 1988.
20. *Piramida*, Zagreb, 1999.
21. *Koloplet hrvatske proze*, Zagreb, 2002.

ŠIMUN MUSA